

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

IV. An relationes diuinæ distinguantur ex natura rei ab essentia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

79. Sequitur quartò. Dari in Deo constitutum ex actu volendi & spiratione actiua, ratione tantum distinctum à Patre & Filio, à quo, non vt à supposito, sed vt à principio proximè spiratio procedit Spiritus sanctus. Legendus est Molina supra citatus.

Molina.

80. Ad Fundamentum primæ sententiæ, patet ex tertio corollario, ad confirmationem distingo maiorem: est minoris efficaciam in constituendo suppositum, concedo; quia cum sit proprietas communis, nequit constituere suppositum ex natura sua incommunicabile. Est minoris efficaciam, hoc est minoris perfectionis, nego. Nam utraque est in suo genere infinita, vna in constituendo proximum principium spiratum, altera in constituendo suppositum incommunicabile.

81. Ad primum argumentum secundæ sententiæ dic, solum probare, quod idem suppositum, quod amat, simul intelligit: nec posse amare, quin simul intelligat: non autem quod per eandem proximam potentiam, qua amat, simul intelligat, aut econuerso: vt constat in humanis, in quibus idem suppositum, quod amat, intelligit, non tamen per eandem potentiam, qua amat, simul intelligit. Concedo igitur antecedens de identitate suppositi: nego autem de identitate potentiam, & proximi principij Quo. Nam alia proprietate constituitur potentia generatiua Patris, alia potentia spiratiua Patris & Filij.

82. Ad secundum nego, relationem in diuinis requiri tantum vt conditionem distinguentem personam producentem à producta, sed etiam vt rationem formalem constituentem proximum principium producendi, illudque proximè distinguendi à termino producibili. Vnde concedo minorem de distinctione personæ spirantis, vt Quod; nego de distinctione principij proximè spiratiui vt Quo. Ad confirmationem dico, eam solum probare de supposito productiuo vt Quod, non de potentia proximè productiua vt Quo.

SECTIO IV.

An relationes diuine distinguantur ex natura rei ab essentia?

83. PRIMA sententia est Scoti in primo distinctione secunda, quæstione vltima, §. sed id constat, Ochami quæstione prima, in decisione quæstionis & distinctione trigesima, quæstione quarta, Durandi distinctione trigesima tertia, quæstione prima, & distinctione trigesima quarta, quæstione secunda, Mayroni distinctione secunda, quæstione decima tertia, §. ideo, Marfilij quæstione sexta, articulo secundo, Gabrielis

Scotus.
Ochamus.
Durandus.
Mayronus.
Marfilij.
Gabriel.

distinctione secunda, quæstione prima, articulo tertio, dubio tertio affirmantium. Probatur primò, quia impossibile est de eodem à parte rei existente contradictoria verificari. Atqui de essentia diuina verificatur, quod sit communicabilis, de relatione verò, quod sit incommunicabilis: de eadem essentia verificatur, quod non producat, nec producat; de relatione verò siue persona verificatur, quod producat, & producat: de essentia verificatur, quod nec referat, nec referatur: de relatione verò, quod & referat, & referatur. Ergo impossibile est, quod essentia & relatio sint idem à parte rei. Secundò, si relationes non distinguerentur ab essentia, neque etiam distinguerentur inter se: nam quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem & inter se.

84. SECUNDA sententia est Sancti Thomæ 1. p. q. 28. art. 2. Syluij ibid. & reliquorum Scholasticorum negantium, omnem distinctionem ex natura rei inter relationem & essentiam, quin multi suspectam, & in fide parum tutam censent opinionem Scoti. Legatur Molina 1. p. quæst. præcit. disput. 2.

S. Thomæ.
Syluius.

Scotus.
Molina.

85. Dico primò. Relationes Diuinæ nullo pacto ex natura rei distinguuntur ab essentia. Assertio colligitur primò ex Concilio Rhemenfi sub Eugenio tertio, vbi contra Gilbertum definitur, relationes & essentiam non esse ratione Theologica distinguendas. Erat autem ratio Theologica in sententia Gilberti, ratio distinctionis ex natura rei, prout ratio Theologica opponitur rationi mathematicæ, quæ est sola distinctio per intellectum.

Concilium
Rhemense
Gilbertus.

86. Secundò eadem veritas asseritur in Concilio Florentino sess. vltima in quadam confessione fidei à Latinis ad Græcos missa, vbi sic habetur: Porro autem, ne identitatem coniunctionemque diuinæ substantiæ distribuere, ac ipsam substantiam re ipsa, non autem solam rationem ab hypostasibus & personis differre, credere videamur. Et sess. 19. paulò ante medium: Ne tamen, inquit, re differre hoc putetis, sed apprehensione tantum & intelligentia. Sermo autem erat de hypostasi & natura, num re, vel ratione inter se differrent. Et in eadem sessione prope finem: Persona, inquit, Patris non distinguitur à Paternitate, aut à substantia, nisi ratione.

Concilium
Florentinum.

87. Terriò probatur ratione. Nam Deo concedenda est summa simplicitas: sed hæc cum actuali distinctione relationum ab essentia saluari nequit. Maior definitur in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. vbi Deus dicitur omnino simplex: non esset autem omnino simplex, si aliquam admitteret compositionem ex natura & relationibus: siquidem omnimoda simplicitas omnem excludit compositionem. Nec satisfaciunt Scotus & Durandus aientes, nullam ex tali distinctione compositionem resultare. Nam, cum compositio nil aliud sit, quàm distinctorum vnio, si inter essentiam & relationes esset actualis distinctio, esset vera & realis compositio. Nam saltem

Concilium
Lateranense.

Scotus.
Durandus.

tem

tem negare non possunt, simpliciore fore Deum, si nulla inter eius essentiam, & relationes intercederet distinctio. Ergo ita de facto asserendum est: nam ea simplicitas concedenda est Deo, quā maior excogitari non potest. Dices non repugnat distinctio relationum inter se: ergo neque ab essentia. Sed negatur consequentia, quoniam inter se non vniuntur ad constituendum vnum, sicut vniuntur cum essentia.

88. Quartò probatur à priori. Natura Diuina est illimitata; ergo identificat sibi perfectissima identitate omnem perfectionem, cum quā oppositionem non habet: atqui natura Diuina cum nulla perfectione oppositionem habet: ergo. Maior constat, quia omnis distinctio, quæ non fundatur in oppositione provenit ex limitatione extremorum. Ergo si natura diuina non identificat sibi omni-modā identitate omnes perfectiones, cum quibus oppositionem non habet, est limitata. Minor probatur, quia natura diuina est perfectio absoluta. Absolutum autem, ut absolutum non dicit oppositionem cum respectivo, ut patet in creatis, in quibus absolutum & respectivum saltem transcendente identificantur ex natura rei.

89. Dico 2. Relationes diuinæ inadæquatè identificantur cum essentia, & essentia cum quavis earum; inter se verò distinguuntur realiter. Primum explico. Illud dicitur identificari inadæquatè cum aliquo, quod nō est idem cum omni eo, cum quo est ipsum identificans, nec identificans est idem cum solo identificato. Sed quævis relatio personalis ita identificatur cum natura diuina, ut non identificetur cum reliquis relationibus personalibus, quibus cum identificatur natura: nec natura ita identificatur cum vna relatione, ut non etiam identificetur cum cæteris. Etenim paternitas ita identificatur cum natura, ut non identificetur cum filiatione, cum quā natura ipsa identificatur: nec natura ita identificatur cum paternitate, ut non etiam identificetur cum reliquis relationibus. Secundum verò constat, quia pater opponitur filio: ergo repugnat, ut sint idem. Consequentia patet, quia repugnat identificatio, quæ destruit essentiam identifierum: ergo si in Deo est Pater & Filius, necessariò inter eos est realis distinctio: non in essentia, in quā non opponuntur: ergo in ipsis personalitatibus, in quibus formaliter opponuntur. Implicat enim, in Deo esse aliquam perfectionem, & non esse cum sua ratione formali.

99. Ad rationem oppositæ sententiæ negandum est, de Deo contradictoria verificari. Quoniam ad contradictoria non satis est, ut opposita de eadem re prædicentur, sed ut prædicentur secundum eandem rationem formalem & virtualem. Sunt enim contradictoria, teste Philosopho, eiusdem de eodem, secundum idem. Communicabilitas autem & incommunicabilitas, producibilitas & improducibilitas verificantur de natura diuina secundum perfectiones virtualiter diuersas, quas in vna sim-

plicissima formalitate à parte rei includit. Est enim diuina essentia formaliter vna, virtute multiplex, quia in vna eademque simplicissima formalitate includit perfectionem absolutam & respectiuam simul. Eadem responsio admittenda est à Scoto, nam etiam ipse saluare debet, quomodo possit eadem entitas à parte rei communicari, & non communicari, produci, & non produci; esse idem, & realiter à se ipsa distingui. Ad quæ omnia saluanda non sufficit sola distinctio formalis, sed necessaria est realis.

91. At instat Aureolus apud Capreolum dist. 2. q. 3. Effectus in actu habere debet causam in actu: sed affirmationes & negationes includentes contradictoria sunt effectus in actu ante opus intellectus; ergo habere debet causam in actu: sed earum causa est distinctio: ergo inter naturam diuinam & relationes est distinctio ante opus intellectus. Respondet Caiet. 1. p. q. 39. art. 1. ad 2. negando, hunc effectum provenire à sola distinctione actuali, quippe qui provenire potest etiam à virtuali. Sed melius cum Capreolo distinguenda est duplex affirmatio & negatio, altera formalis, fundamentalis altera. Concedo igitur affirmationem & negationem formalem exigere distinctionem in actu: nego autem, affirmationem & negationem fundamentalem, qualis est ea, quæ ante opus intellectus in Deo supponitur, exigere distinctionem in actu, sed sufficere distinctionem virtualem seu fundamentalem.

92. Ad secundam nego sequelam, quia relationes non opponuntur essentia, opponuntur autem inter se: ergo quamvis non distinguantur ab essentia, distinguuntur tamen inter se. Vrges. Tam idem est relatio essentia, quā essentia sibi ipsi: sed implicat, essentiam distinguere à se ipsa; ergo & relationem à relatione quæ est idem cum essentia. Respondeo negando maiorem, quoniam relatio non est idem adæquatè, & convertibiliter cum essentia, sicut essentia sibi ipsi, quia non cuiusque identificatur essentia, identificatur relatio. Nam relatio potest habere oppositionem, quam non potest habere essentia; & ideo potest relatio distinguere ab aliquo, à quo tamen non distinguitur essentia. Præterea essentia est idem sibi ipsi formaliter & virtualiter; relatio verò est eadem essentia formaliter, non autem virtualiter. Vnde aliquam identitatem habet essentia cum se ipsa, quam non habet cum relatione, quia cum se ipsa non solū habet identitatem formalem, sed etiam virtualem, & adæquatam, quam non habet cum relatione.

93. Illud verò principium, *Quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem & inter se*, Primò eandem difficultatem habet in sententia Scoti & Durandi: quia, ut rectè vrgit Aureolus, talis est identitas extremorum inter se, qualis est eorum identitas cum tertio. Ergo è conuerso talis est distinctio extremorum inter se, qualis est distinctio eorundem à tertio. Atqui in sententia Scoti & Durandi relationes Diuinæ nō distinguuntur ab essentia realiter, sed vel forma-

Scotus.

Aureolus.
Capreolus.

Caietanus.

Aristot.

Scotus.
Durand.
Aureolus.

liter

maliter secundum Scotum, vel modaliter secundum Durandum: igitur nec poterunt inter se distinguere realiter.

94. Secundò, relictis aliorum explanationibus, dicendum est, hoc principium verificari tantum de ijs, quæ non sunt opposita, non autem de ijs, quæ opposita sunt: patet primò exemplo actionis, & passionis, quo videtur S. Thomas 1. p. quæst. 28. art. 3. ad 1. Etenim licet actio & passio identificentur cum motu, & cum eo non opponantur, siquidem tam actio, quam passio prædicatur de motu, ex hoc tamen non tollitur formalis oppositio actionis & passionis inter se, quia nec actio prædicatur de passione, nec passio de actione. Secundò constat ratione à priori. Nam opposita propter identificationem cum tertio, non amittunt oppositionem inter se, quia identificatio non destruit essentiam identificatorum. Posito igitur, quòd cum diuina essentia identificentur oppositæ relationes, non sequitur ex earum identitate, cū essentia identitas earundem inter se: quia sicut ex identitate earum cum essentia non tollitur realis oppositio inter se, ita neque ex earum identitate cum essentia sequitur realis identitas inter se.

95. Sed contrà, quia hinc sequeretur, destrui artem syllogisticam, quæ in hoc principio fundatur, *Quæ sunt eadem vni tertio prædicatione, sunt eadem prædicatione & inter se*, quæ regula deficit in syllogismo expositorio tam affirmatiuo, non enim sequitur, *Hic Deus est Pater: Hic Deus est Filius: ergo Filius est Pater*; quam negatiuo, *Pater est hic Deus: Pater non est Filius, non rectè sequitur, ergo Filius non est hic Deus*. Respondeo etiam in hoc mysterio valere artem syllogisticam, si illius leges seruentur. Sunt autem leges expositorijs Syllogismi, vt terminus sit perfectè singularis, & nullo modo communis. In prædictis autem syllogismis, terminus non est perfectè singularis, cum sitre ipsa communis tribus suppositis. Vnde semper proceditur à non distributo ad distributum: qui modus argumentandi fallax est, vt patet in hoc syllogismo; *Equus est animal: homo est animal: ergo homo est equus*. Simili vitio laborat prior syllogismus, in quo medius terminus Deus, non distribuitur in maiore, & minore pro omni supposito, in quo est. Quod si distribuatur hoc pacto. *Omnis res, quæ est Deus, est Pater: omnis res, quæ est Deus, est Filius: rectè concludetur, ergo Filius est Pater*. Sed falsè sunt præmissæ. Similiter in posteriori syllogismo procedimus à termino non negato ad negatum, quod est virtute procedere à non distributo ad distributum, quia negatio vim habet distribuendi.

96. Vitiantur etiam syllogismi in diuinis variatione appellationis, vt *Pater generat: essentia est Pater: ergo essentia generat*. Etenim verba, quemadmodum & adiectiua appellant formale significatum. Vnde cū dicimus, *Pater generat*, verbū *Generat*, appellat formale significatum Patris: cū verò dicimus, *Essentia est Pater*, nō reduplicatur formale significatum *Essentia*: vnde committitur variatio appellationis.

SECTIO V.

An relationes sint de essentia Deitatis?

97. PRIMA sententia negat. Est Ferrar. 2. contra gentes c. 9. Rubionis in 1. dist. 3. quæst. 1. concl. 3. Zumel 1. p. q. 28. art. 2. disp. 3. concl. 1. & quæst. 39. art. 1. disp. 2. Molin. 1. p. quæst. 28. a. 2. disput. 6. Vasquez disput. 121. c. 2. Suarez lib. 4. de Trinit. à cap. 5. & à fortiori sequitur ex eorum sententia, qui negant attributa esse de essentia Dei. Probatur primò ex Ferrar. Relatio vt relatio nullam dicit perfectionem: nihil autem intrat essentiam Dei nisi quod perfectionem importat: ergo.

98. Secundò probatur ex Rubione, Nullus conceptus vnius ordinis potest esse quidditarius conceptui alterius ordinis; Sed conceptus relationis est conceptus alterius ordinis à conceptu Deitatis, siquidem vnus est respectiuus, alter absolutus: igitur relatio non potest esse de essentia Deitatis.

99. Tertio probatur ex alijs. Concilia & Patres distinguunt in Deo communia à proprijs & communia vocant essentialia, propria verò personalia. Atqui si relationes essent de essentia Dei, essent eque essentialia, atque absoluta. Confirmatur, nam Concilium Lateranense, & Florentinum definiunt, totam essentiam esse communem omnibus personis, personalia verò esse propria vniuscuiusque. Itē, Patres gignendo totā substantiam communicare Filio, *præteresse Patrem*: si autē relationes essent essentialia nature, Pater non totam essentiam, sed partem essentia communicaret Filio.

100. Quarto probatur ex Augustino 7. de Trin. c. 4. & 6. vbi, docet: *Deus non eo Deus, quo Pater: at si relationes essent de essentia Dei, eo Deus esset Deus, quo Pater*. Nam particula, *Quo*, reduplicat essentialia.

101. Quintò. Quidquid est de essentia Dei, est de essentia cuiusque personæ: at non omnes relationes sunt de essentia cuiusque personæ: ergo relationes non sunt de essentia Dei. Minor patet, quia nulla persona est Trinitas. Maior probatur, nam singule personæ sunt verus Deus: ergo quidquid essentialiter conuenit Deo, conuenit & singulis personis.

102. Sextò. Essentia Dei est perfectè vna & indiuisa, nullam in se admittens distinctionem ex natura rei: relationes autem sunt plures, & diuisæ; nequeunt igitur essentiam constituisse.

103. Septimò. Essentia Dei tota est communis; ergo tota est absoluta: non igitur dicit essentialiter relationes; alioqui quā parte diceret relationes, non esset communis, sed propria.

104. Octauò. Pater per generationem communicat totam essentiam Filio, vt Concilia definiunt, cui tamen non communicat paternitatem:

Ferrar.
Rubio.
Zumel.
Molina.
Vasquez.
Suarez.

Concilium
Lateranen.
Concilium
Florentinū.

tem: